

# Toddobaadkan iyo Suugaanta

Maqal. Ma jeelaan lahayd inaad -gabeydo? Mase og tahay inaan abwaannimada loo dhahlan tun ee la samayn karo?

Waxba ha la yaabin. Ma jiro waxaan qofka andanima ili aanu qaben karin, haddii uu niyad siican la yimado. Way jirtaa oo waynu arignaa dad hibo gaar ah u leh gabayannimada. Hase yeesh ee waa been ah inaan qofki rubaa nasa noqon karin abwaa. Waxaad is-ka raniddaa inaad wixii qof samayn karaba and diguun seneyn kartu. Waa (tahay). Aniga ayaa kuuge macallin noqisya sida loo gibyo ama loo heeso. Hase shaateec anigu oo Soomaali ku barimayo. Waxaan kuu dhigayaa habka loo gabyo iyo shuruudaha la doonayo inaad fuliso.

Sida ay runtu tahay waqtii yar igumay qaadan inaan fahmo waxa maansadeenku xukuma. Marka uu qof gabyo ama heeso, waxa jirta inaad dareemti karto haddii ay meeli jaban tahay. Dhegtaada ayaa murkiiba wixii qalad ah soor saari karta. Was run. Waaq furan kartuu wixii laixin ah ee ku jira. Haddiise lagu weydiyo, «maxaad ku ogaataa laaxinka? Maxaad uga jeeddaa marka, aad leedahay gabayanno wasa jaban yahay?» Afka ayaa kala qaadasya. Markaa jira, ma sahlana inaad si cilmi ah oo xisaab ku sorgo'an u sharaxid. Waa kala horreysa baadhis aad u ballaaran. Haddii anigu an isku dayey inaan ogaado shuruudaha tirada badan ee maansadeenku xukuma, waaq iigu qadatay shan sanna-dood iyo bilo. Waana kuwan. HABKA WAX LOO MIISAA-MO

Marka u horreysa waa inaynu isla garanaa inay eraydu, ka kooban yihiin shaqallada iyo shibbanayasha. Shaqallada ayana dhaawaqa sameeyu. Kolkaas, waa iyaga waxa miisaanka gabayaa doorka weyn ka qaataa. Ila soco. Haddii aad dhowr bayd oo gabay ah ama hees ah isku daba qorto oo nad mid kastaba shaqalladii si tirisid, waxaad arkaysaa xi dihiid aad u la yaab badan oo ka dhoreya baydakii aad qortay. Haddaba, sideec baa shaqallada loo tirinayaa? Sideec baa loo arkayaa xidhiidhankaan tilmaamay? Aan is-caddeeyo. Marka hore, shaqalka waa laba jaad, mid dhore iyo mid gaaban. Ka gaaban waxaad ka soo qadaya-saa hal (1), ka dherrea laba (2). Taas waxa miicanheedu yahay inuu, dhawaaq ahaan, shaqalka dhereer yahay labaab ka gaaban, Intasi haddaynu garanay, waxa jira laba shibbane oo si gaar ah u dhaqma. Waxayna ka-la yihiin (W) iyo (Y). Labadaasi xaraf, dhawaqaq shaan, mar

waxay u dhaqmaan sida shibbanayasha, murna sida shaqallada.

Tusale: Waqal, yar, had-daaq ku dhawaaqid labadaa eray, waxaad arkaysaa inay shibbanayaa yihiin labadii xaraf. Haddaand ee ceego erayadan : Weyn, xuluu, bawdo, kow, — — —

waxaad arkaysaa inay imminkilabadii xaraf ay, dhawaq ahaan, yihiin shaqallo. Ma garatay? Haddaba, haddii ey, ay, aw iyo aw ayma shaqallo u quadanno cod shuan, waxa isweydiin leh, «ma shaqal gaaban baas oo wa-xaan u qaataa (1), mise waa shaqal dhere (2)». Taas waxay waaabbeddo tahay lababada way noqon karnan — mid gaaban iyo mid dhereera. Waxay ku xidhan tahay hadba sida loogu dhawaqaa. Ka soco qaad, «Waa-baxny» iyo way baxsayaan». Haddii aad u fiirstaq labada «ay» ee xariiqdu hoos taal waxaad arkaysaa inay ta hore — cod ahaan — gaaban tahay (1), ta dambana dheer tahay (2). Sidan oo kale ayaaq u qiyasayaa «ow» iyo «w».

## MIISAANKA JIIFTADA

Innaga oo gogolihiggaas mada-xa ku hayna ayeenu halkaaka ambaqaadeeyna. Maansoo-yinka kala geddisani waxay leyihiin miisaanno kala geddisan. Hadda waxaynu ku bilaaabayna jiiftada :

B

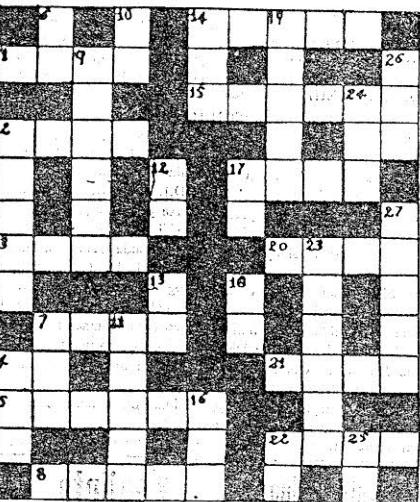
1	—	2
2,2	—	22
2,11	—	211
11,2	—	112
11,11	—	1111
 T		
1	—	2
12,2	—	22
21,2	—	2 11
12,11	—	1 11 2
11,12	—	11 11

Tusayaasha kor ku qeexan waxaynu arkaynaa inay jiiftada u taaloo laba qaab «B» iyo «T». Ka hore jiiftada waa sageallay — sagegal shaqal ayeeku koo-ban tahay. Ka dambana waa tobanley. Shaqalka ku soor koo-dhobay tobanley, wuxuu gelaya-sida kuu muuqata meerriska koowaada. Mela geli karo meerriska labaab. Midda kale haddaad dhugatid labada tuseba, waxaad arkaysaa in labada meerris «1» iyo «2» uu dheddoona ku jiro

## MIISAANKA MAANSADA

- hal shaqal oo madi ihi, Hal-kaas shaqal waxaan u bixiey «Xundhurt», Adigubur waad artaga halka uu tusaha kaga ji-ro. Xundhurtasoo waxay jifftada u kala jebisa laba qay-bood oo kala rognaya. Labada tuseena waxay iskaga mid yihiin ayuu tusale qaadanno :
- 1) Gobanninada hawlanyi B 1 1 1 (1) 2 1 1
  - 2) Ninnu kuma helayee B 1 1 1 1 (1) 2 2
  - 3) Damhiinaha haysho B 1 1 2 (1) 2 2
  - 2) Khamri yaanu idin hogin B 1 1 2 (1) 1 1 1

## HALXIIRALIHI TODDOBAADKAN



## XUSUUX

1. Xaraf, walba god gaar ah ayuu gelaya. Hase yeesh, shaqalki dhereera wuxuu gelaya-laba god.
2. Xarsfayada dh, sh, iyo kh. mid kastaaba wuxuu gelaya-hal god.
3. GUDUB.
1. Dad loo saaray dhedhexxaadis;
2. Gobol ka mid ah gobolla-dalkeenna;
3. Dhuul Isbaanishku xukumi-jiray oo ku yiil koonfurta Ma-rooko;
4. Kawaasteenna shanta ah ayuu ka mid yahay;
5. Magac nin;
7. Dhigaha ayaa lagu caseeyaa;
8. Shaqo-ka-nashashoy;
14. Geed xeebaha ka baxa oo midhishaa la cuno;
15. Dugsi hooy ahaa jiray oo ku yiil Gobolka Sanaag;
17. Umal;
20. Shir;
21. Macallin;
22. Dhac, xoog ku qaad.
- HOOS
2. Silsilad buuro ah oo dhul-keenna ku taalla;
4. Saxaro;
6. Qaylo dhere;
7. Nooc ka mid ah xoolaha;
9. Gabay uu tiriyeey Sayidki;
10. Magac-u-yaal;
11. Nooc masaska ka mid ah;
12. Hilib;
13. Meel dhulka ah oo biyo ka soo baxayaa;
14. Cudur geela ku dhaca;
16. Kala-dhawaysi;
17. Codka ay xayawaanku sa-meeyan;
18. Dhar, Maryo;
19. Faras san qalabkiisii wa-dan;
22. Ishi wiilkeeda;
23. Sanduuyo ama shandando ay reer miyigu sameystaan oo ay alkaabuu ku qataan;
24. Sooc, inta wacan goonni u saar;
25. Ka war qaba;
26. Mid;
27. Odayaada ayaa cirrada ku casaysta.

## Maxamed Xaashii Dhamac (Gaarrlye)

- 1) Haddii ad lib doon tahay 1 2 2 (1) 2 1 1
- 2) Hawlhuu la badiyan T 2 1 2 (1) 1 1 2
- 3) Haddii ad fiirisiid beydad-kaas aan shaqallada ku jira ku hooq qoray, waxaad arkaysaa inay shuruuddii aan soe she-gay raacyaan. Kuwa ay «B» ku hor taal waxay gelayan tu-saha «B»; kuwa ay «T» ku hor taal, waxay gelayan tusaha «T».

SHARDIGA LABAAD

Bal hadda ilaa soco oo tusaa-lannahila fiiri :

«Waane lagu waayee».

2 1 1 (1) 2 2

Haddii ad egto weedhaat-kor ku tilmaaman, waxaad ar-

kaysaa inay jaban tahay oo naay inay dhawaaqii jiiftada Hase ahante, haddii aad dib u akhriddid shardigii koowaad waxaad arkaysaa inaanay burineyn. Yaab! Sideebey wax u dhacayaa? Bal hadda sidaanna fiiri :

«Waa laguse waayee».

2 1 1 (1) 2 2

Haan... hadda ayeey jiifta-tahay. Maxaa sameeyey? Wax weyn maan beddeelin; shaqalladii un baan isweydi-uaryey. Tusaalahaa hor 3da shaqal ee u horreeya aaya — cod ahaan — lasku dhufanayaa; labada shaqal ee ku xiga — ee xun-dhurtu ku jirana — gooni ayey isu raacsan yihiin. Tusaalahaa dambees waxaad arkeyysa in 4ta shaqal ee hore, labada goonni laskugay dhufanayo — iyadoo ay xundhurtu goonideeda madi u tahay dhawaaq ahaan. Markaas si aynu oo saxno laaxin-ka ku jira tusaalahaa hore, waxaynu xundhurti ka goynay shaqalki lagu dhufanayey. Had-dii aad tusaalashaa fiirisidina, waxaad ku arkaysaa hakady (J) shaqallada kala qaybinaya. Waxay ku tusingaya sida ay shaqallada isugu xidhmayaan. Halkaana waxaynu ka soo tusingayaa shardigii labaad ee xundhurtu yihiin shaqalka ka dambeeyaa. Dhibaatana ku keenimayo. Halkaas waxaynu ka soo tusingayaa shardigii saddeexaad oo ah, «shibbanayasha» isxiigada ema labenlaabmaa ncelo gaar ah ee eyey ku leeyihin tusala fiiftada — meel walba ma gelaan».

Jiiftaduna waxay saaxayaa had-dii ay fuliso saddeexada shardi dhammuuanteedba. Waxaan ku soo gunaanidaya jiiftada waa hoos yiraaada oo laa mii-saan ah heesta batarya iyo hees-haa hadda radhiyaha laga qaa-do badanoodaan — maari o-dhan dhammaatoor.

Hea..., fari kama qodna, waa inoo toddobaadka dambe iyo qayb kale.

## HALXIIRALIHI TODDOBAADKII HORÉ

1	G	A	R	6	A	B	10	B	A	W	D	O
A				7	R	A	13					
A				8	D	A	A	R	O			
2	S	A	K	O	XH			16	R	I		
4	I	B			R		17	1	SH	1	19	N
					9	11	DH	E	R	G	I	
					12	R	0	0	B			
3	P	A	Y	L			14	8	I	L	S	



Saud M. Shire

# Toddobaadkan iyo suugaanta

Weli halkii ayey ka socotra. Toddobaadkii hore waxaynu isla sood hadal-qandayn golgodhiggi misnanka maansada. Waxaynu ka ambaqnadny jiftada iyo shardiya xukuma habka ay dhiisayo.

Maantana waxaynu halkan ku soo qadli doonaa sheekd aad ula yaab badan haddil aad dhuuxid jiftada iyo heesaha ka mullaxsama ama ka farcama, ka soo qaad:

2	2	(1)	2	(1)
Hay	suo	dhaawaan	dhoosay	
2	2	(1)	2	(1)

An ka gudubno. Haddii aynu jiftadii xagga dambe ka raacino shagal dheer (2), waxay noqonaysaa hees kale oo hor leh. Heestasuu wata heestaa cawska lagu tideo, waa tan:

2	2		22	
2, 11	1	2	11	1
11, 2		11	2	1
11, 11		11	11	

Cawskanow sabool diidow

2	1	2	(1)	2	2	(2)
---	---	---	-----	---	---	-----

Yaa suuqa lagu dhigincio

2	2	(1)	1	1	1	(2)
---	---	-----	---	---	---	-----

Soddon lagugu baayicinoo

1	1	1	(1)	2	1	1	(2)
---	---	---	-----	---	---	---	-----

Yaa sameeyey lagu odhaney

2	1	2	(1)	1	1	1	(2)
---	---	---	-----	---	---	---	-----

Runtti waajto xagga dambe laga raciyeen shaqal dheer (2); kolkaana ku soo baxday' hees caweed, haddaqa shaqalak dheer (2) ee dumbe ka goysana, waxay noqonaysaa jifto sagaallay iyo tobayanlay iskuuna jirta, sidan oo kale:

Cawskanow sabool diidow

2	1	2	(1)	2	2
---	---	---	-----	---	---

Yaa suuqa lagu dhigincio

2	2	(1)	1	1	1
---	---	-----	---	---	---

Soddon lagugu baayicin

1	1	1	(1)	2	1
---	---	---	-----	---	---

Yaa sameeyey lagu odhan

2	1	2	(1)	1	1	1
---	---	---	-----	---	---	---

Hagaag. Bal sidan fiiri:

2	2		1		21	
11,	2		1		111	
2,	11					
11,	11					

Imminka jiftadii waxba kumaynaan darin. Waxaynu samayney,

Sida ka muuqata tuaalaha kerku qexsan, waxaad aragtaa inuu yahay jifto xagga dambe hal shaqal oo gaaban (1) laga raciyeen. Maxaa inoo soo baxaya. Way ka tegeysaa jifto oo waxay noqonaysaa hees kale oo ay hawweeki caanaha ku lulaan gugii. Bal firi:

Haantii qaboy qoor yar

2	2	(1)	2	2	(1)
---	---	-----	---	---	-----

Ooqolaligay barstay

2	2	(1)	1	1	(1)
---	---	-----	---	---	-----

Waxaad aragtaan in shaqalka u dambeeyuu uu yahay waxa ku soo kordhii jiftadii caadiga ahayd ee aan toddobaadkii hore tisfatiy. Shaqalkaan oo innagu soo biiray wuxuu dhaliyeey hees cusub oo hor leh. Isla miisaankaan hees caanoodkaa waxa iyana hoos timaddi hees aynu caruurimaddi ku cayaari jiray oo ahayd:

Naa hooy dayooy hee dhieh

2	2	(1)	2	2	(1)
---	---	-----	---	---	-----

Dayo Faaraxee hee dhieh

1	1	2	(1)	2	2
---	---	---	-----	---	---

Waa lay dilanayne

2	2	(1)	2	2	(1)
---	---	-----	---	---	-----

Waa lay dabaayaaye

W. Q. MAXAMED XAASHI DHAMAC (GAARIYE)

## MIISAANKA MAANSADA

aarttii shaqal ee xundhurti ka dambeysay aeynu mid saaray. Taas waxay macnaheedu tahay jiftadii aeynu xagga dambe hal shaqal ka turay. Maxaa soo baxaya? Waxa soo baxaya hees kale:

Naa langoo langoo

2	2	(1)	2
---	---	-----	---

Naa laan galoola

2	2	(1)	2
---	---	-----	---

Oo welii la diran

2	11	(1)	2
---	----	-----	---

Naa may la diran

2	1	(1)	2
---	---	-----	---

Ka gudub oo sidanna fiiri:

2	2		1		2	
11,	2		1		11	
2,	11					
11,	11					

Waa tahay. Markii hore jiftada waxaynu ku goynay hal shaqal xaggeeda dambe. Haatanna waxaynu ka goynaynaa laba shaqal xagga dambe. Bal tusaha fiiri. Heesta cu-

sub ee soo baxayaan hadda waxa weeye heestii caanka ahayd ee maqalaha:

Maqaleey warlaay

1	1	2	(1)	2
---	---	---	-----	---

Ma laguu warramay

1	1	2	(1)	1
---	---	---	-----	---

Dayib. Halkans kuma dhannin ee welii shaqallada hadba mid baa la sii jori karra inta xundhurti laga gaadhayo. Mar walbaan waxaa kuu soo bixi karta hees gaan oo ah. Hase ahanteec, halkaas ayaan todobanckan ku jooyinaya. Waxaad durba sii aragtaa xidhiidhka ka dhaxxeeyaa maansooqinka kala jaadka ah. Miyaanay wax la yaab leh ahyn? Mar kasta oo aad shaqal oo kordhiso amma dhinto waxaad ku turunturoonyasa maenso cusuu, maxaa qurux ku jirta afkeenna.

Fari kama qodna. Wan inoo toddobaadka dambe iyo qab kale:

## AQOON ISWEYDAARSI

MUGDISHO, Jan. (SONNA)

— Xoghayaha Wasaaradda Xan-naanada Xooleha Dhirta lio Daan-qaa Jaalle Dr. Yuusuf Cull Cusmaan wuxuu uga furay xarunta Wasaaradda ee Muqdisho dood aqoon isweydaarsi ah Agaasiimayaasha Waaxaha Maclaxda Mashariicada iyo Isudwaynasha Gobol-lada dalku koobarka yahay oo dhan.

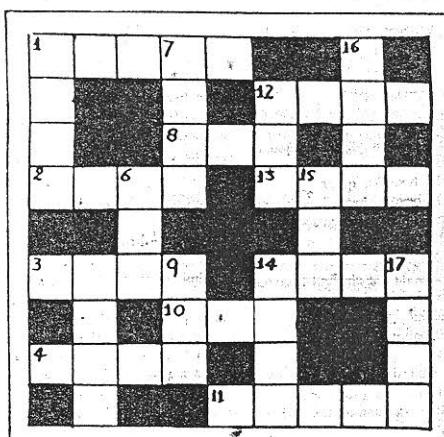
Dooddaas. Aqoon isweydaarsi ga ah oo soccon doonta muddo sadex maalmood ah waxaan lagu falanqeey doona hawshii ay Wasaaraddu soob qabtay sannadikii aynu soo dhafnay ee 1975, wada dejinta barnaamijka ay Wasaaraddu doonacsan tahay inay fuliso sannadikun cusub ee 1976 lio iyad-dan laga wada hadlo, lagana dhexeysto, warbixinta ay soo bandhi-gaan Isudwayyasaah gobollada doodatan,

Xoghayaha oo furxitankii doodaasi ka hadlay wuxuu sheegay inay dooddan oo ka duwan kuwii hore ay u yeelan jireen ay noqon do onto sidee loo higeliyo go'aannada kasoo baxa, iyagoog tiixgelinya go'aannadii Shirweynahii laga qabtay Golaha Ummadda, Xoghayuhu wuxuu halka ka caddeyay in ay jiraan shaqooyin aad u muhiim ah oo la doonay, inay Wasaaraddu fuliso sannadkan, sida awaaeddeeda loo diconayo, inay shaqalaha Wasaaraddu ay xilweyn iska saaraan sidii ay u fulin lahayeen hawshaa wadaniigaa ah ee ku soo food leh.

Xoghayuhu wuxuu madaxda uga warramay sida ay dadweymulu uila socdaan ka faa'iideysa xoo-la-ha, iyo horumarinta dhirta iyo daan-qaa sidaa awaaeddeeda loo baahan yahay inay waxtarkooda tusaan Ummadda Soomaaliyeed. Xoghayuhu wuxuu u sheegay madaxda inay Gobolladu yihiin murayaadda Wasaaradda, ayna muujiin karan kaalinta yaa Wasaaradu doo kaga jinto horumarinta dhaqashala, sidaa awaaedde buri yiri Xoghayuhu was inaad iska kaashataxi sidii aad u fulin lahaydeen xashaariicada idinku soo food leh.

Xoghayuhu wuxuu dooddan oo furay kaasdeeyey inay hawaa Wasaaradda oo maalin walba so-kordhaya lagu dadkaalayo sidii horumar loo gaarsiin lahaa waax kaata-sa oo ka mida Wasaaraddu, waaxanu halkaa ka sheegay in Gobollada hawlaha ay Wasaaraddu la hayso ad loo xojin doono.

## HALXIDHAAGII TODOBAADKAN



### XUSUUSO

- Xaraf waliba god gaar ah ayyu gelayaa. Hase yeeshee shaqalkii dherce wuxuu gelayaa iba god.
- Xarasfaya dh, sh, kh, mid kaataa wuxuu gelayaa hal god.

### JII F

- Aqal-gal.
- Giid; meet sare.
- Habeenkta intiisa hore.
- Gashi.
- Dalaqaadeeda sii.
- Cuntada dheefshidmaya ee ku jirta caloosa xooлаha.
- Hoodo, nasiib.

11. Hoodo, nasiib.

- Oayb ka mid ah geedka oo uu wax ku dhalo.

13. Dhaayo.

14. Magac haween.

### TOOS

- Xumbo ama balqin aska ka yimaada.
- Dabqaad.
- Magac-u-yaal.
- Jeeniyada dabadooda.
- Wax maryaha lagu tolo.
- Sanka ku dareen.
- Hengal.
- Toox; jibidh.
- Caleentu kolkay qallasho amu curdinhdhado.
- Will.

MUSEEYO SULEEKHA SHEEKADH BAA  
ISAGU BAXDAY IN BATWA KA SOO  
DURKIEN ADALKAH...  
AABBAHAA WAA  
NIN NAMAGSAN...



## Gaarriye iyo miisaanka maansada

Muddo aad u dheer ka hor bay ayd, markii uu caalinkii deejiyey arciyada sabbaynt (LAW OR TREATIES) isaga oo feedha awan orod kuu sox qhaday qaaafiilisi "Urka". Urka buu dhawaqaq isaga oo ay quayso dibintu uu rugay iyo labadii ku taagnayd oo u meel mar.. Urka, waa erey af Giriik ah, la mienah ah "helay".

Innaasii wuxuu anaa Arkannu... waa nima ma buray sidaa naka iyo dinagaxa, nima shan, iyo naamaha, too kala salaro, nagaamiin kuanaynii gu'baa xamoeysay. Waa xarrafka salamaan oo unutuun in taariikhnu isaa jirogaanceento, oo maantaanu iyo joggino, nima dnahinyar, weyd gaabon, miskaas dirribtaa iuguu hanaystay oo tacun sare leh daa ga taataashan ina dhex rucdaya. Waan sidaa... waa hanay waa nidaa... waa hanay hirsiisii cyoona asisbo.

Fidintid iyo faafinti - aragtidana wuxuu qoraalku u yahay laba baal oo ku loolo. Haddaba, dadweynaha waxaasi taaran lahan in laa socdo, la falanqeeyo, laga doodo, lana baandheeyo Jawharinta cusub ee runta ah ee ka tagay hil-yi-waalihii san-ku dhaqanayn ee u taaran og... oo hundiso la kala u og... Maxamed Ismaac (Gaarriye) taas iyo ui buuna ku sidaa arrin guyaal i kuur loogu jiray oo hoga nidaa wasey... Gaarriye waa hanen dnahad... wuu helay. Lila, ntran la kala riid og... oo erey la taaran og... oo hundiso la kala u og... Maxamed Ismaac (Gaarriye) farta innaga saary.

Wax loo boga kaa weyn... urka iyo guntaan uga sara kacay, kal jacayl fatahayaa, iyo dareen suuban oo diihiirigelin iyo hambalyo ah baan ku haraynayaa Jaalle Maimed Xaashi Dhamac (Gaarriye). Sidaas oo miran basn letayay. Dhallinta kaleen socdo baan leeyashay. An baylah tirno afkeenna biliscsan. Barberay ka baxdaa was baykala qaleen!

W.Q. Saaliix Jaamac Xuseen

### Shirka cashuuraha

NAYROOBI, Jan. (ADN) — Wufuud 140 ah, kana socota 23 dal aasaaka shir shan maalimood socon doona uga furmay magaalaad. Nayroobi, shirkasoo ku saabsan habka canshuuraha.

Mr. M. Kibaki, Wasiirka Maaliyadda ee dalka Kiinya hadlu ku furay shirkas waxa uga digay dadkii fadhiigas ka soo qay galay in anayku taxalluuyiit tiirarka assaasiga ah ee ka dhexeyaa dawlahada iyo buishooyinka caaumiya ah ee dalalka casriga ah, kuwaas oo isla markaa dadyowgooda barkood ay ku nool yihin nolobarkood.

### Agoon isweydaarsi

BAYDHABO, Jan. (SONNA) — Guddoomiyaha Gobolka Bay Jaalle Sarreeye Guuto Cusmaan Sabriye Cali wuxuu shaleys magaalaada Buur Hakaba ugu xiray tababar 180 qof oo ka tirsan Guiddiyada Ijtimaagic ee saddexda xaafadde oo ay ka kooban tahay maalada.

Weynaha toddobasid walba nala soccosinayaa. Arka, Sugtaant, Fanku, iyo miisaankaan waxa iska iyo qadweynaha. Waa duunyo oo roosday, taadluu uu Osarriye Isaxin u yecsay miisaanka, haaduu medo sarsartigey, hadlu oo udubdo ka boodey, iyo hadtii uu sidan intayee — bartulimaameekda bartunku in nelyas dadweynaha Soomaaliyeed baa sheegi.. Nin aikan boytan tiraya ee korinaya iyo kii dadweyn la saqqaayana dadweynaha iyo Hawlaha Guud.

Weriyya Wakaladda SONNA ee Gobolka Bay wuxuu soo sheegay in muddadii dooddasati socotay uu shirku ka dhegeystey warbiixno 26 qaybood oo isugu jirey Wasaarado, Wakaaloado iyo Hay'ado.

Weriyyu wuxuu sheegay in shirkasi oo guud ahayn ka soq qaybaleen dhadhan 180 qof oo isugu jirey shaqaale iyo dad ka socday ururraa ijtimaagic ee Gobokaa ay si'aliibii li weydiyey dhammaay yeset 783.

Guddoomiyaha Gobolka Bay Jaalle Sarreeye Guuto Cusmaan Sabriye Cali oo xiritankii dooddasati hadal ka jeediyey wuxuu sheegay in shirkasi ay ka soobixi doonaan go'anno waxtar u leh horumarinta Gobolka Bay laguna toosin doono wayxayalihii lagu dhalilay hawlaha Golboka.

Wararka kale ee Gobolka naga soo gaary wuxuu kaa mid shi in Guddoomiyaha Gobolka Jaalle Sabriye uu tababar u xiray 180 bare oo muddo bil ah tababar uga socday Baydhabo kana kala yimid Gobollada Bay, Bakool, Gedo iyo degmada Baardheere.

### Tababar la xiray

BUUR HAKABA, Jan. (SONNA) — Guddoomiyaha Gobolka Bay Jaalle Sarreeye Guuto Cusmaan Sabriye Cali wuxuu shaleys magaalaada Buur Hakaba ugu xiray tababar 180 qof oo ka tirsan Guiddiyada Ijtimaagic ee saddexda xaafadde oo ay ka kooban tahay maalada.

Tabarkaa oo socday, muddo 18 casho ah waxay Guiddiyadaasi ku baranaa yeen Mabda'a Toosan Cali oo halkaa khubbad ka jeediyey wuxuu sheegay in barashada Mabda'a Hawli iyo Hantiwadanggu u kordhinaayo kalsooni iyo gesini.

Jaalile Cismaan Sabriye Cali wuxuu kaloo ka warramay horumarka uu dalku gaary intii Kacaanku masmuley, wuxuu kuu guubaabiyey inay yeeshaan iskaashi iyo hoo baa lama huraan ahayd. Gaarriye midda u weyn ee uu ku maadsan yahay, ahna tan toobyaha guusha ku ridley waas.

Hadal waa bad iyo boron, siiliisabana haan ma buuxsho. Aan nuriida ka racso. Miisaankii maandsan oo qeexan oo qoran oo laga tuuray baarkii oo "suugaantii" baarka oo kale ah baas Gaarriye dad-

## Karuu qaadidha garaadka siyaasiga ee Shaqaalaha

MARKA, Jan. (SONNA) —

\*Sayaad kasta oo horusood ah waxaa astaan u ah inay abiitir\* amma tababarto xubnahu kala geddisan ee bulshadu ka kooban tahay, sidaa darteed Kacaanka Hantiwadagga ah ee Soomaaliya wuxuu shaqaalaha fursad u siiley inay qataan tababarto isdabajjoog ah si kor looq sood qado gaaradkooda siyaasiga ah si ay iyaguna-uu faa'iideeyan dadkooda iyo dalkooda\*, sidaa waxaa sheegay Guddoomiyaha Gudidiga Kacaanka ee Degmada Marka, Jaalle Loba Xiddigle Axmed Yuusuf Cumar.

Gudoomiyaha oo xalay ka hadash ballaadhun oo lagu qabtay fagaaraha weyn ee ka hor jeeda Guriga Shaqaalaha ee Degmadasiyan ka soo qayb galeen dhammaan Madaxda iyo shaqaalaha Waaarada, Wakaladda iyo Shir-kadha wuxuu sheegay in Kacaanka Soomaaliyeed uu dhashay daryeelka ummadda guud ahaan gar ahaanna xoogsatada shaqaalaha, beeleyda iyo wixii la halmaala.

\*Waxaa tadiiin xoogaga laf-dhabbar uhaa taaqtoon iyo horayaa iyo jirto hawlaha iyo caddaaliid ku jirto u maamulaan danaha shaqaalaha.

## JAGOYIN

Waxaa dadweynaha la ogeysi-nayaan in ay Wakaladda Dekeda-ha Soomaaliyeed ka bannaan yihiin lix jago oo ah Badmaaxe.

Shuruudaha laga doonayo wa-xaa weeye.:

1. Waa inuu haystaan shahaada-daa badmaxnimada.

2. Waa inuu aqoon dheer u leeyahay badgalnimada.

Qofka doonayaa wuxuu arjigisa ku soo hagaajin karaa Xafiiska Maamulka Guud ee shaqaalaha Dawladda, Laanta Kubbadha Cagta (Koonis), inta ka horreysa maalinta Isniinta ee bisha Febrayo 2deeda.

—oo—

Waxaa dadweynaha la ogeysi-nayaan in ay Wakaladda Muusku Unmadda ka bannaan yihiin 8 jago oo ah Farsario-yaqaanno.

Shuruudaha laga doonayo waxa weeye :

1. Waa inuu haystaan shahaada-daa dugsiga (Collegio Professionale Agrario Geniale), ama wax la mid ah.

2. Waa inuu aqoon dheer u leeyahay farsamsada Beeraha.

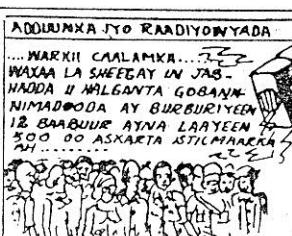
Qofka doonayaa wuxuu arjigisa ku soo hagaajin karaa Xafiiska Maamulka Guud ee Shaqaalaha Dawladda Laanta ku taal gegida kubbadda cagta (Koonis) inta ka horreysa maalinta Isniinta ee bisha Febrayo tahay 2da.

Shuruudaha laga doonaya wa-xay yihiin:

1. Waa inay heystaan shahaada-daa saddexaad ee baabuur waddida.

2. Waa inay aqoon fiican u leeyihin waddida baabuurta wara-weyn.

Dhammaan dadka araajidha soocorxa waa loo sheegaya in imtiixaanka la qaadi doono maalinta khamiista ee bisha Febrayo tahay Sta. 8.00 saac ee subaxnimo. Marka waxa tartamayaashu laga codsonayaa inay horey u soq qatayaa warqadda aqoonsiga, yimaadaanu xarunta Basaska ee Dawladda Hoo-se ee Xamar.



# Toddobaadkan iyo Suugaanta

Fari kama qodna. Halkii aye weli ka socotaa. Waxaase ka aecet dhanayaa, dadka si joogto ah uala sodee tiirkan suugaanta waa inas-nay markiib, go'an dhakhs ah ka gaadhiin arrimaha ku saabsan miisaanka maansada. Tusaa shan, waxa jirtay inaan kolki u horreyssay ka hadsiit jilftada ko-keli ah iyo shuruudaha xukuma. Nasioddarro, waxasee dhacday in dadka gaarkood ku miisaameen gabayo tushii jifftada u gaar ah. Maxay taas keentay? Waxay keentay inay is-yecelan waayeen. Ka bacdiina uu qofkii niyad jabo oo yidhaahdo, «wuxuba was qalad», sidaaw sweged waxaan dadka i akhrista ku barraarjui lahaa inay toddobaad waiba maansadaan soo bandhingo isku kooban. Haddii aad darsayso tuuslu buraanburka, was inaad buraanburka oo keli ah isku koobtaa — ha u boodin geerar. Fadlan oqsoonoon inaanay biyaha Togdheer aanay ku darmiin kuwa Shabeelle. Ka gudub. Wuxa jirtay inaan shaqalka gaaban u qaatey (1), ka dhbeera (2). Taas micnacheedu ma aha inuu shaqalka gabaniyah hal cod, ka drecrina labba. Labada mid kastaaba was hal cod. Tirooyinka (1) iyo (2) waxay ka taagan yihiin oo keli ah, in codka shaqalka dhbeeri un laba jeer ka cheer yahay ka gaaban. Si kale haddiisan u dhigo, meeshaa shaqal dhbeeri ku jiro waxa lagu beddeeli karna laba shaqal oo gaagaaban. midaa kale waxanu was wax salka ku haya baaris cilmi ah oo xi-saab iyo qaasidoooyin ku sodee. Haddii ay kolkaan kugur yaraa adkaato ama aad qalad ka heshud, waxa wanaagsan inaan warqad ii soor dirdit. Annaa waxaan kuugu ballan qaadyaana inaan tiirkii suugaanta kuugu soo qoro, oo aynu Scomali-weynta ka martigelinno doodeeenaan si ay inoo kala sasaan. Waxay ilaa tahay inay ummaddeennu u baashaan tahay qof kasta oo wax dhaxgal ah innagu soo kor-dhinaaya, sidan darteed waan oo dhaweynaynaa ruux kasta oo arrintan baadhiis ku sameeyey. Aniga oo ku kalsoon miisaankan an heelay ayaa haddana leeyayah, «ruuxii iyu beenaynayow soo banbab oo khalay dadkeenna hortiis ku doodee e».

Waxay ilaa tahay sidaas aya inooqo waxtar badan makhaayada-hu oo aynu ka muranno.

Halkii synu ka wadno, bal tusaaya fiiri :

	MIISAANKA MAANSADA				
	J		X		
B	2,2 11,2 2,11 11,11	22 112 211 1111	2 2 11 11	22 112 211	1
	12,2 21,2 111,2 12,11	22 112 211 1111	2 2 11 11	22 112 211	1
T	11 (1) 2 2 (1)	Igaga xeel dhceere — T.			
	11 (1) 2 2 (1)	Waa tahay. Bayadka «B» waa labaatanlay oo waxay gelayaan tu-saha «B», kan ah «T» waa kow lio labaatanlay oo wuxuu gelayaan tu-saha «T». Soo dhaaf. Bal tushii dib u jalleec. Xubintu hore ee beydk gabaya ah haddaado dhugatid, wa-xaad arkayasa inay tahay jifftadi oo saddex shingal xaggaa dambe kow iyo labaatanlay oo kow iyo labaatanlay. Marka uu yahay labaanta-ka shaqal xubinta hore aysaa laba iyo tobani shaqal ah, ta dambena wasiindeed shaqal sida ka muu-qata tusaha (B). Marka uu kow iyo labaatanaya yahayna, xubinta hore aysaa ah saddex iyo tobani shaqal, xubinta dambe wasiindeed shaqal.			

Waa gabay. Sida ka muuqata usyaasha kor ku qeexan, waxaad arkayasa inuu beydk gabaya ihi ka kooban yahay laba xubnoob (laba shadri). Labadaasi xubnoob waa mid hore oo dhee (J) iyo ta dambe oo ka gaaban (X). Baydka gabaya ihiha wuxuu kii kooban yahay ugra yaraan labastan shaqal ugu badmaanha kow iyo labastan shaqal. Marka uu yahay labaanta-ka shaqal xubinta hore aysaa laba iyo tobani shaqal ah, ta dambena wasiindeed shaqal sida ka muu-qata tusaha (B). Marka uu kow iyo labaatanaya yahayna, xubinta hore aysaa ah saddex iyo tobani shaqal, xubinta dambe wasiindeed shaqal.

Bal tussalaan fiiri. Waa gabay-gii uu Sayidku ku ammaanayey faraskiisi Xiifinni :

Xayaanka oo idil naftuu  
1 1 2 (1) 2 1 1 (1) 2

Xubno toosannow neefku waa  
1 1 2 (1) 2 2 (1) 2

Ximir weeye oo midab fardood  
1 1 2 (1) 2 1 1 (1) 2

Waxaan xarafka diineed ahayn  
1 2 1 1 (1) 2 2 (1) 1

Kala xayaadaaye .... B.

1 1 (1) 2 2 (1)

Xaalad gooniyahe — B.

2 (1) 2 1 1 (1)

Kala xaril roone — B.

1 1 (1) 2 2 (1)

Igaga xeel dhceere — T.

1 1 (1) 2 2 (1)

Waa tahay. Bayadka «B» waa labaatanlay oo waxay gelayaan tu-saha «B», kan ah «T» waa kow lio labaatanlay oo wuxuu gelayaan tu-saha «T». Soo dhaaf. Bal tushii dib u jalleec. Xubintu hore ee beydk gabaya ah haddaado dhugatid, wa-xaad arkayasa inay tahay jifftadi oo saddex shingal xaggaa dambe kow iyo labaatanlay oo kow iyo labaatanlay. Marka uu yahay labaanta-ka shaqal xubinta hore aysaa laba iyo tobani shaqal ah, ta dambena wasiindeed shaqal sida ka muu-qata tusaha (B). Marka uu kow iyo labaatanaya yahayna, xubinta hore aysaa ah saddex iyo tobani shaqal, xubinta dambe wasiindeed shaqal.

Aqoon isweydaarsiiga oo socdey muduo labo toddobaad ah wuxuu ku saabsan horumarinta ciyaara-ha dalka iyo iskaashiga xaggaa far-samada.

Xiritaankii aqoon isweydaarsiiga oo lagu qabtay xarunta Wasaaradda Shagadaa iyo Cayaaraaha Brof. Maxamuud Xasan Nuur wuxuu xalay si rasmi ahaan ah u xiray aqoon isweydaarsi oo socdey Ma-daxdaa naasidiyada (Clubs) kooxaha ciyaartooya kowand ee dalka.

\*Waxaan ku rajo weynayh inaad u gudbiin doontaan dhammaan Naadiyeeyashadaa ka kala timadeen waxyaalihii aad ka koror-saateen aqoon isweydaarsiiga iyo qo-dobadii dhaxgalgalka ahas ee lagu soo quaday, ayuu hadalkiisu ku soogabageey Brof. Maxamuud Xasan Nuur.

Xiritaankii aqoon isweydaarsiiga waxan goobjoog u ahaa Xog-hayaha Guud ee Guddiga Olimbiyada Qaranka Jaalle Gile-Sarc Ma-xamed Cali Deahir iyo madax ka-le.

## KORMEER HAWLEED

Berbera Jan. 30 (SONNA) — Wafdi u hoggaaminayno. Waikil-ka Xafiiska Siyaasadda MGSK ee Degmadaa Berbera Jalle Cabdi-lli Cabdullaahi aya dhowaan kormeer ku soo maray tuloooyinka Dhaynoole, Laaso-Dawaco, Xii-nweyne iyo Mandheera.

Wafduu intii ay tuloooyinka kormeerka ku marasyeen waxay shirar kala duwan barnaamijka joga-teeynts OHRM.

W.Q.: MAXAMED XAASHI DHAMAC (Gearriye)

ka jiiftada lagu daro ama laga ja-ro shaqallo xaggeeda dambe ay heesuhu kor ku xusuun soox baxa-yaan. Taasi waxay ina tuisay xi-dhiidhka ballaadhan ee ka dhex-e-ya maansoooyinka kala geddisan. Haddabu, haddii aad maantuna ni-dhi jiiftada waxay sal u tahay dhis-maha gabayka, waxa tans micnacheedu yahay in xidhiidhkiil intii hore ka weyn yahay. Waxa inamini-ka soo galay gabaygi. Markaas, waxaad adiguba gaaran kartaa in heesiih jifftada ka mullaansanayey oo dhanii, ay gabayga ku wada ji-ras. Caijib!

Haddii aad tusaanyaanha aad ilaa hadda kuu soob bandhigay Isa soo barbar dhigti, maaxaad koo tuu-jinaysan? Waxaad ku miisaanayasan maansoooyinka (i) Waxay daaha kaage quadasyan sirta weyn ee ah xidhiidhika ka dhexceeyaa gudhaa. Hase ahasteet si hawl yar loogama jawaabi karoo su'aalah ah «Ma heesuhii yarayraa baa koray oo keenay gabayga? Mi-se gabayga ayan u kala jabay Jee-so yaray?» Wee su'aal idin dhex taal haddaad ii soor qoraysan. Ha-se ahasteet, waxayna hore uga soor wada hadallay jifftada iyo heesuhii ka tafirma: Sida heeshaa caw-ska-fagu tido, «kuwa canaha lu-gu lulo, kuwa mayhadxa lu-gu diirto, kuwa magalaha iyo qar-kale». Waxaynu soo aragnay in kol-

## Xoojinta cayaaraaha Dalka

Muqdisho, Jan. 30 (SONNA) — Agaasimaha Guud ee Wasaarad-da Shaqadaa iyo Cayaaraaha Brof. Maxamuud Xasan Nuur wuxuu xalay si rasmi ahaan ah u xiray aqoon isweydaarsi oo socdey Ma-daxdaa naasidiyada (Clubs) kooxaha ciyaartooya kowand ee dalka.

Aqoon isweydaarsiiga oo socdey muduo labo toddobaad ah wuxuu ku saabsan horumarinta ciyaara-ha dalka iyo iskaashiga xaggaa far-samada.

Xiritaankii aqoon isweydaarsiiga oo lagu qabtay xarunta Wasaaradda Shagadaa iyo Cayaaraaha Brof. Maxamuud Xasan Nuur wuxuu xalay si rasmi ahaan ah u xiray aqoon isweydaarsi oo socdey Ma-daxdaa naasidiyada (Clubs) kooxaha ciyaartooya kowand ee dalka.

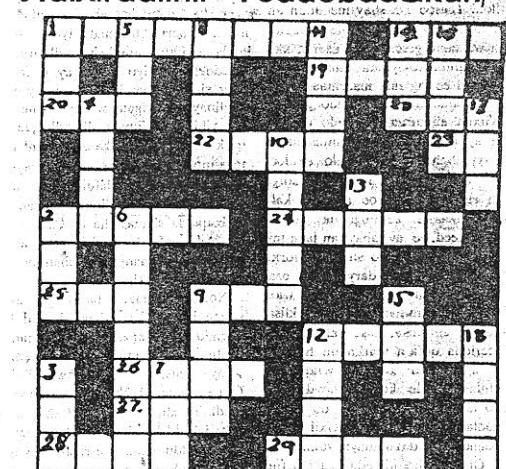
\*Waxaan ku rajo weynayh inaad u gudbiin doontaan dhammaan Naadiyeeyashadaa ka kala timadeen waxyaalihii aad ka koror-saateen aqoon isweydaarsiiga iyo qo-dobadii dhaxgalgalka ahas ee lagu soo quaday, ayuu hadalkiisu ku soogabageey Brof. Maxamuud Xasan Nuur.

Xiritaankii aqoon isweydaarsiiga waxan goobjoog u ahaa Xog-hayaha Guud ee Guddiga Olimbiyada Qaranka Jaalle Gile-Sarc Ma-xamed Cali Deahir iyo madax ka-le.

## KORMEER HAWLEED

Berbera Jan. 30 (SONNA) — Wafdi u hoggaaminayno. Waikil-ka Xafiiska Siyaasadda MGSK ee Degmadaa Berbera Jalle Cabdi-lli Cabdullaahi aya dhowaan kormeer ku soo maray tuloooyinka Dhaynoole, Laaso-Dawaco, Xii-nweyne iyo Mandheera.

Wafduu intii ay tuloooyinka kormeerka ku marasyeen waxay shirar kala duwan barnaamijka joga-teeynts OHRM.



(YUUSUF M. XAYD)

XUSUUSO:

1. Xaraf waliba god gaar ah ayuu gelayaas, hase yeeshaa, shaqal-ki dhicribaa wuxuu gelayaas laba god.

2. Xarafyada «Dh», «Sh», «Kh» mid kastaaba wuxuu gelayaas laba god.

H O O S :

1. Hilib
2. Hadal-hayn xun
3. Ku dhawaqaq
4. Kulaylka waxa karaya kabaxa
5. Walaq
6. Habeen-bar
7. Waddan, dhuul
8. Hu'
9. Yuusan ku raacin
10. Sawaran
11. Hooyro, zaabbe iyo caruur
12. Socda
13. Maanta ha tegin
14. Inaad sameeso kuma dhac-diid

15. Is harraad tir
16. Asaas, bilow
17. Dhinta
18. Naagtaada, xaaakaaga
- G U D U B :
1. Gabayaa caan ah
2. Hantiwaadgaag - wuxuuus
3. ka maarin
4. War dhintay oo in la cuno diyaar u ah
5. Kuumiga barkii
6. Calooha ge
7. Oof dhinta xoo-lo laga daba qalo
8. Bislee hana karin
9. Guri, mahureen, hoy
10. Qoyaanka roo-bku dhuulka ku reebo
11. Maro la huwado
12. Waaanad la-hayn oo asd hayato
13. Doog
14. Keraala waxaraha
15. Dhecaanka dha-shashada lama-ha ka dambeeyaa
16. Xawaash shaa-ha lagu daro
17. Diroogo Soomsaallid daaqdo

